

Fòrum J. M. Cagigal

Les activitats físiques i esportives des de la perspectiva de la Praxiologia Motriu

Entrevista realitzada a Pierre Parlebas per a la revista **apunts**

per **Francisco Lagardera i Pere Lavega** (professors de l'INEFC de Lleida)

traduïda per **Eva Vargas** (Llicenciada en Educació Física)

En el marc del V Seminari Internacional de Praxiologia Motriu celebrat a la Corunya del 20 al 22 d'octubre del 2000, tenim de nou el privilegi de trobar-nos amb el professor Pierre Parlebas. Com de costum, ens mostra una actitud cortesa i dialogant, el seu gest és afable, acompanyat d'una generosa predisposició a compartir amb els altres els seus coneixements; reflecteix una actitud prudent i humil, una personalitat molt singular, que manifesta la saviesa d'escoltar i observar pacientment, subtil en els detalls, i l'afectivitat del qual s'obre de bat a bat als seus amics i col·laboradors. Però la significació del professor desborda, sobretot, per la seva experiència, per la seva obra i per la seva dimensió epistemològica. Escoltant i llegint Parlebas hem après que investigar és un temps verbal associat a una actitud, a una inquietud adreçada a qüestionar-se tot allò que fem, a trobar sentit a tot allò que realitzem i a dirigir els esforços cap a aquest horitzó de l'optimització de la nostra intervenció pedagògica o professional. El professor Parlebas inicia la seva singladura científica en l'àmbit de la motricitat, des de la reflexió que li susciten les situacions motrius que ell proposa, primer com a monitor, després com a entrenador i posteriorment com a professor d'educació física. La seva categoria científica el porta a exercir de professor a l'Escola Normal de Magisteri de París, a l'INSEP (INEF parisenc) i posteriorment a ocupar el càrrec de catedràtic en Humanitats a la Universitat de la Sorbona de París, prestigiosa institució de la qual ha estat degà durant els últims quatre anys. El camí recorregut suposa més de quatre decennis dedicats a ensenyar i investigar, a reflexionar i a escriure, llegat del qual nosaltres en som els beneficiaris directes.

La seva obra de més transcendència i repercussió: *Contribution à un lexique commenté en science de l'action motrice* (1981), ha estat ampliada recentment, l'any 1999, després d'esgotar-se la segona edició francesa, i ara mateix, ja podem adquirir-la a las nostres llibreries en la seva versió espanyola (*Juegos, deportes i sociedades. Contribución a un léxico comentado en ciencia de la acción motriz*. Barcelona: Paidotribo, 2001). Aquest esdeveniment editorial és per si sol prou important com per a merèixer una entrevista a un autor tan rellevant, però l'obra de Pierre l'ultrapassa a ell mateix, perquè amb el seu lent i rigorós treball ha aconseguit dibuixar els perfils d'una regió epistemològica que fins a la seva aportació navegava apàtrida, recolzant-se en maneres de fer i mètodes d'altres disciplines.

No és només que des de l'aparició de la ciència de l'acció motriu (Praxiologia Motriu), disposem d'un àmbit de la motricitat humana que defineix i conforma la nostra forma d'actuar acadèmica i professional, sinó i principalment, perquè l'objecte de la Praxiologia Motriu és singular i necessari, atès que es dedica a investigar i a resoldre aquella mena de problemes que, tot i ser elementals per a qualsevol professor d'Educació Física o persona vinculada a qualsevol àmbit de la motricitat humana, no poden ser resolts com els conceptes i mètodes de les ciències tradicionals i consolidades acadèmicament. Una vegada més, la formació erudita del professor Pierre Parlebas, en humanitats, ciències exactes... i també en educació física, li atorguen la màxima autoritat en defensar una interdisciplinarietat ben entesa, sense submissions ni jerarquies entre les diferents ciències, i sobretot partint, en cada moment, de la pertinència que legitima l'objecte d'estudi de cada disciplina.

Però deixem que sigui tan rellevant personatge qui ens guii per aquest fascinant camí de la ciència i de la pedagogia de l'acció motriu.

Pierre: Quines circumstàncies el van fer madurar la idea de crear la Praxiologia Motriu com a disciplina científica dedicada a l'estudi de l'acció motriu?

La Praxiologia Motriu va néixer d'una exigència pràctica en formular-nos preguntes de l'estil de les següents: com podíem arribar a saber allò que de manera pràctica passava en una sessió d'educació física, en un partit de futbol o durant l'ensenyament de la natació? Quines activitats havíem d'oferir als nostres alumnes i amb quins objectius? Durant quatre anys vaig estudiar al CREPS de Bourdeus (Centre d'Investigació en Educació Física i Esports) i a l'Escola Superior d'Educació Física de París, i em vaig convertir, igual que els meus companys d'estudis, en un practicant demostrador, en un entrenador, en un expert tecnòcrata.

La formació que havíem rebut en aquests centres es limitava a un ampli coneixement descriptiu de les tècniques esportives i a una intensa pràctica física. No vam rebre cap coneixement rigorós sobre la naturalesa pràctica de les activitats físiques, sobre els seus mecanismes de funcionament, sobre els processos d'aprenentatge motor o sobre l'impacte que aquestes activitats corporals tenien en la personalitat dels seus practicants.

L'ensenyança que vam rebre està basada en idees preconcebudes i en costums arrelats, en dades tècniques i descriptives sense cap verificació, cosa que més tard ens va portar, en la pràctica, a repetir cegament amb els nostres alumnes el que havíem après, reproduint esquemes tècnics que tan sols es justificaven per obeir el principi d'autoritat.

Quan vaig ser nomenat professor d'educació física a l'Escola Normal de Magisteri de París, vaig haver d'ensenyar als futurs mestres a impartir classes d'educació física ja que aquestes havien de formar part de les seves obligacions docents. Els presentava sessions d'acord amb diferents mètodes que

estaven de moda per aquelles èpoques. Aquests joves estudiants, en reflexionar sobre els continguts d'aquest tipus d'ensenyament, em feien nombroses preguntes sobre els criteris d'elecció d'un mètode o altre d'educació física o sobre l'interès pedagògic d'un determinat esport o activitat corporal. Haig de reconèixer que sovint no sabia com respondre d'una manera argumentada i solvent les seves preguntes. Sovint havia de limitar-me a respondre a base de banalitats i afirmacions gratuïtes. Va ser llavors quan em vaig adonar de la meua profunda ignorància i de les grans llacunes en la meua formació.

Així, doncs, va ser en l'exercici de la seva professió com a professor d'educació física quan es va adonar de la necessitat d'aplicar el rigor científic al seu treball?

Certament, les circumstàncies del meu itinerari professional em van portar a intervenir pedagògicament en molts diferents nivells, des d'estudiants de magisteri a escolars de totes les edats, des de l'escola maternal al batxiller, passant per adolescents en els centres de vacances que vaig dirigir, fins a l'entrenament d'esportistes d'elit que preparava per a les grans competicions internacionals. Aquestes experiències, concretes i diverses, em van ajudar a descobrir la riquesa de les activitats físiques, la seva envergadura social i l'impacte que exerceixen en la personalitat dels seus practicants. Però al mateix temps, em van revelar cruelment la magnitud de la meua ignorància en relació als continguts de les activitats físiques i esportives, sobre els seus mecanismes singulars de funcionament o respecte de les conseqüències que la seva pràctica provoca en persones i grups. Vaig deduir, aleshores, que el problema residia en la formació dels professors d'educació física i esports, ja que aquests sabien mostrar i realitzar molts exercicis, però ignoraven les raons profundes que justificaven una forma o altra de dur-los a terme.

En abordar els problemes que sorgien en l'àmbit de la pràctica i dels practicants vaig haver de qüestionar-me les bases de les activitats corporals en general i de l'educació física en particular. És per això que, a començament dels seixanta, vaig fer públic que era la motricitat i no el moviment, l'objecte original de l'educació física, i a partir d'aquí, a poc a poc, vaig anar proposant les bases de la ciència de l'acció motriu, és a dir, de la Praxiologia Motriu.

Segons que sembla, l'acusen de rebutjar els dominis tècnics; ignora, la Praxiologia Motriu, les tècniques esportives?

De cap manera. Les tècniques ludicoesportives són indispensables, i qualsevol professor d'educació física, tant si ho vol com si no, és també, necessàriament, un tecnòcrata. Però les tècniques no són sagrades, són, simplement, unes modalitats d'execució concretes i precises, que afavoreixen l'adaptació de les conductes motrius dels practicants a un context de pràctica determinat, en funció d'un reglament, de les característiques de l'espai i dels obstacles o de les consignes rebudes.

Per exemple, quan vaig ser monitor i socorrista de natació ensenyava a nedar cents de nens. Aleshores em vaig adonar que la intensa formació tècnica que havia rebut no em resultava gaire útil. Necessitava crear una situació de confiança, perquè els nens prin-

cipiants aprenguessin a controlar la por de l'aigua inicial, a superar l'angoixa que els provocava la impossibilitat de respirar dins l'aigua. Vaig haver de reconsiderar tota la formació rebuda per tal d'orientar la meua intervenció pedagògica vers l'afectivitat dels nens.

Més que una tècnica esportiva, la natació és una conducta motriu que requereix un nivell determinat de seguretat emocional. L'afectivitat és la clau de les conductes motrius. La personalitat del nedador, íntegra, amb les seves percepcions, expectatives, emocions i pors, es posa en joc quan entra en contacte amb el medi aquàtic. Qualsevol pràctica esportiva implica tot el conjunt de la persona, tant la dimensió afectiva com cognitiva, relacional o expressiva. Tota tècnica esportiva es materialitza en una conducta, i en concret, en una conducta motriu. Quan vaig comprendre aquest fet em vaig adonar que la formació que havia rebut era insuficient i inadequada, atès que estava escandalosament mancada d'una reflexió original al voltant d'aquesta problemàtica i tenia una clamorosa absència d'un plantejament científic mínim i indispensable que donés validesa a un corpus de coneixements propi.

Podríem aportar un munt d'exemples que mostrarien de quina manera els tècnics han omès d'ensenyar els processos que fan possible la realització d'un acte motor. El meu propòsit és demostrar que totes les tècniques ludicoesportives formen part del mateix univers de pràctiques, l'originalitat del qual consisteix a adreçar la motricitat vers l'èxit en la realització d'una conducta determinada. El salt de perxa, l'esgrima, el bàsquet o el piragüisme plantegen situacions en què s'exigeix als practicants que adaptin llurs conductes motrius a les característiques de cada pràctica. Allò que anomenem "tècnica", respon simplement a determinades formes d'executar les accions motrius perquè aquestes resultin més eficaces.

La tècnica és una baula indispensable de la cadena pràctica, però l'hem de posar al seu lloc. Una tècnica esportiva representa una forma determinada de dur a terme l'acció motriu de manera eficaç, però és només una modalitat entre moltes d'altres de possibles, que tal vegada podrien resultar més interessants o eficaces.

És tan important introduir noves paraules i conceptes per canviar el vocabulari dels professors d'educació física i esports?

I és clar que sí! No es tracta d'un simple problema de vocabulari. Anomenar un fenomen és identificar-lo i, alhora, significa donar-li existència.

Des de fa més d'un segle i mig, el concepte central en l'educació física és el moviment. Ja des del segle XIX, un dels pioners de l'educació física francesa, el coronel Francisco Amorós, afirmava que calia desenvolupar "una ciència raonada dels nostres moviments". Aquesta afirmació té sentit en el context de l'època, en ple apogeu de la revolució industrial, quan la mecànica dominava el món, i hom recorria a Newton per explicar tant el món físic com l'humà. Però, hem de quedar-nos aquí, en ple segle XXI?

En posar la noció de conducta motriu en el centre de l'educació física, es pretén de subratllar que és tota la personalitat del practicant la que hi ha en joc quan aquest actua i mou el cos. Un nen que juga a futbol, que realitza un exercici a les barres paral·leles, que es desplaça amb una planxa de surf o que s'enfronta

Els autors de l'entrevista flanquejant Pierre Parlebas al costat del relleu de J. M. Cagigal, quan aquesta es va realitzar a A Coruña, INEF de Galícia, l'octubre del 2000, durant la celebració del V Seminari Internacional de Praxiologia Motriu.

a un judoka, viu totes aquestes situacions totalment involucrat, no solament en el pla cognitiu, sinó també de forma afectiva i relacional. La noció de conducta motriu abraça l'encadenament unitari de tots aquests processos que es conjuguen en una acció corporal singular.

El concepte de conducta motriu té en compte de manera simultània i unitària les diverses dimensions de la personalitat humana, la cognitiva, l'afectiva, la relacional i la decisional, que es manifesten en la realització de qualsevol acte motor. El qualificatiu "motor" destaca que el punt de vista adoptat és precisament el de l'execució motriu, és a dir, la posada en joc del cos amb totes les facetes de la personalitat. L'educació física exerceix la seva influència a través de l'optimització de les conductes motrius, d'aquí ve la seva importància pedagògica. Si no fos així, s'hauria de conformar amb una simple aplicació tecnològica de les diferents especialitats esportives i tècniques corporals.

No ens podem resignar a acceptar els errors i les limitacions de les explicacions tradicionals. Cal suscitar un canvi radical d'actitud, allò que podem anomenar com a ruptura epistemològica, per tal de construir un nou objecte científic i adoptar nous procediments que atorguin a les pràctiques físiques una identitat pròpia. Cal que no ens equivoquem: en aquest debat es tracta de buscar una identitat al camp de les activitats físiques.

Resulta estrictament necessari per a la Praxiologia Motriu, recórrer constantment a les nocions d'acció motriu i de conducta motriu?

Adoptar un nou vocabulari té sentit si es planteja de forma global el problema científic que suposa l'estudi de les activitats físiques i esportives. Pel que fa a aquesta qüestió s'ha seguit un procediment efectuat en dues etapes diferenciades, però relacionades estretament.

La primera ha consistit a destacar que l'educació física ha de canviar el seu paradigma. No es tracta de descriure un ventall de tècniques esportives sinó de construir un nou objecte científic. La segona etapa

Pierre Parlebas al costat d'altres professors i investigadors, a la porta d'entrada a l'INEF de Madrid, seu del VI Seminari Internacional de Praxiologia Motriu, octubre de 2001.

reclama designar i identificar aquest nou objecte per tal d'assegurar-ne, de la millor manera possible, l'elaboració. Tots processos impliquen un nou compromís amb el nou objecte, i també situar-se en les coordenades de l'àmbit científic.

La dificultat més gran rau en el fet d'acceptar el canvi de paradigma, cosa que transforma les formes habituals i rutinàries de pensar, atès que les apel·lacions continuades en contra d'un vocabulari dens i enfarfegat, amaguen en realitat un refús molt més profund, el que va en contra del canvi de perspectiva. Però, un cop realitzada aquesta transformació, quin objecte hem de triar? Quin és el denominador comú de totes les activitats físiques i esportives?

Disposem d'una àmplia sèrie de termes: moviment, motricitat, activitat motriu, pràctica corporal, acte motor..., entre molts d'altres. Tanmateix, per establir o fundar l'educació física com una pedagogia pràctica que respongui a situacions concretes, cal un concepte que es refereixi a persones identificables, de carn i ossos, subjectes a una activitat corporal indissociable de les seves vivències. El concepte de conducta motriu encaixa perfectament amb aquest projecte. Per això podem definir l'educació física com la pedagogia de les conductes motrius.

Tanmateix, també necessitem i desitgem ultrapassar el marc estricte de l'educació física, sotmesa a normes restrictives, amb la finalitat de poder estudiar qualsevol mena de situació motriu, tant si es tracta de jocs o d'esports, de pràctiques individuals o en grup, de pràctiques africanes o europees. D'aquesta manera podrem considerar una branca o disciplina científica que proposi estudiar el conjunt de les activitats físiques i esportives des de la perspectiva dels processos relacionats amb l'entrada en acció corporal.

Arribats en aquest punt, el concepte de conducta motriu associat directament a una òptica individual, ha de ser substituït pel concepte d'acció motriu, molt més general, atès que pot ser aplicat tant a manifestacions que protagonitzen simultàniament els membres d'un equip, com a les respostes que ofereixen diversos equips enfrontats. A més a més, quan l'objecte se centra en l'acció motriu, permet formes múltiples de realitzar modelitzacions i anàlisis, segons diferents nivells i graus d'abstracció. Aquesta possibilitat permet de definir una ciència de l'acció motriu o Praxiologia Motriu, que la converteix en la regió o àmbit des d'on és possible fer intel·ligibles científicament les activitats físiques i esportives.

La noció d'acció resulta capital per superar l'horitzó de la pura biologia, molt interessant, però excessivament restrictiu. Aquesta és la raó per la qual recorrem constantment al qualificatiu de "pràctic" (associat al comportament, a la interacció, a la descodificació...) per tal d'entendre que la realització tècnica de tipus

orgànic i motor, s'ha de prendre en compte en el marc d'una acció subordinada a una intenció determinada, a un sentit.

Els conceptes que han estat privilegiats, sense cap mena d'ambigüitat possible, són els d'acció motriu, conducta motriu, praxiologia i pràctic. Tanmateix, això no significa que els altres termes no es facin servir o que es condemnin, sinó que, simplement, i en funció de l'objecte assenyalat, no poden assumir un paper principal. Són utilitzats constantment, però com a conceptes complementaris o per posar èmfasi en alguns aspectes de l'acció motriu.

Quins són els problemes que a hores d'ara encara impedeixen que la Praxiologia Motriu es consolidi en l'àmbit acadèmic i científic francès, i per extensió, en la resta de països del món?

Podem considerar dues menes de problemes. D'una banda hi ha obstacles interns, que neixen de la mateixa dificultat de dur a terme l'anàlisi científica de les pràctiques motrius des d'un enfocament original i propi. No esdevé una tasca fàcil adoptar un paradigma nou basat en l'acció motriu. Però hem de deixar els camins fressats per les disciplines clàssiques i abordar l'estudi de les activitats físiques i esportives d'una forma poc usual, des d'un nou objecte d'estudi. Tant Bertrand Duriat a la seva obra *La crisi de les pedagogies corporals* (1981), com més recentment Cécile Collinet a *Les grands courants d'éducation physique en France* (2000), han fet palès de forma admirable com és de difícil, per a les primeres generacions d'investigadors, adoptar i assumir el nou punt de vista proposat. Per a l'investigador que s'endinsa en aquesta via, li resulta indispensable mostrar-se competent en diverses disciplines clàssiques com ara biologia, lingüística, psicologia, sociologia, matemàtiques..., amb l'objecte d'arribar a elaborar una nova síntesi. Cal molt de rigor i competència, tant qualitativament com quantitativament. A vegades s'ha de recórrer a un procediment experimental, com en el cas de l'estudi dels aprenentatges motrius i llurs transferències. Gairebé mai, però, ens podem acontentar amb un simple discurs, atès que esdevenen necessaris les anàlisis, el tractament de les dades, validar els resultats, confrontar unes dades amb les altres o comparar els diferents plantejaments metodològics proposats.

Aquests investigadors es troben ficats en tempteigs metodològics innovadors, obligats a desbrossar nous camins entre l'assaig i l'error. Es tracta d'una investigació molt més insegura, delicada i exigent, comparada amb qualsevol altra investigació que segueixi, de bell antuvi, les pautes conceptuals i metodològiques avalades, acadèmicament i científicament, per disciplines ja consolidades.

D'altra banda, tenim els obstacles externs, que a hores d'ara són els que ofereixen més resistències al canvi de paradigma.

En primer lloc hi ha un prejudici pertinaç segons el qual l'esport, el joc i l'activitat física en general, representen fenòmens menors i per això no són dignes d'un estudi científic seriós. Fa ja trenta anys, quan proposava investigar sobre les activitats físiques i esportives, es podien sentir comentaris irònics i despectius per part de professors d'educació física. Actualment, aquesta actitud anacrònica sembla que comença a fer marxa enrere.

Tanmateix, encara que la perspectiva d'investigar en l'àmbit de les activitats físiques i esportives actual-

ment tingui una acollida millor, aquestes es localitzen en disciplines com ara les ciències biològiques, en primer lloc, i més recentment en ciències humanes i socials (psicologia, sociologia, història, economia...). Aquesta posició, molt legítima per part dels investigadors externs a l'àmbit de la motricitat, és la que també defensen a peu i a cavall els mateixos docents universitaris de les activitats físiques i esportives, cosa que sembla increïble, perquè amb aquest capteniment estan negant la seva competència específica en el seu propi àmbit. Com es pot explicar una aital aberració? Com és possible que els mateixos investigadors de la motricitat facin els seus treballs basant-se en els postulats d'altres disciplines? Aquesta contradicció és deguda a un efecte pervers relacionat amb el desenvolupament accelerat i inapropiat en la investigació de les activitats físiques i esportives. La primera generació d'investigadors que va tenir accés a la universitat, fa cap a vint o trenta anys, no estava preparada per assumir aquesta responsabilitat científica i van fer servir la via que s'havia imposat d'ençà del segle XIX, la del recurs a les disciplines ja establertes. Era la via més conservadora i còmoda, i encara ho és avui en dia, la via més accessible per fer carrera universitària. Un cop aconseguides les seves places, aquests professors investigadors no van voler posar en dubte els procediments que ells havien utilitzat, van voler conservar els seus sabers, preservar els seus punts de vista, presentar els seus coneixements igual com els havien après. La prova esdevé implacable, com més formem els "motricistes" en la via tradicional menys els preparem perquè arribin a ser investigadors susceptibles de desenvolupar una ciència original i autònoma, com ho és la Praxiologia Motriu.

L'alternativa és cruel. A mesura que el "motricista" treballa més en la línia de les disciplines científiques tradicionals, més s'allunya del seu propi objecte d'estudi, i com més treballa en la línia específica del seu propi objecte, més s'allunya del reconeixement universitari conformista. Ens trobem amb el cas exemplar del "doble compromís" que va assenyalar Gregory Bateson. El "motricista" serà reconegut per la universitat en la mesura que es conformi amb les disciplines científiques ja consolidades, però si ho fa així es condemna a romandre al servei de les disciplines esmentades i aleshores no serà reconegut com a "motricista". Quan ens trobem immersos en aquest cercle paradoxal no més resta una solució, tallar d'arrel mitjançant una ruptura epistemològica, i definir un nou objecte d'estudi, que és el que duen a terme els investigadors de la Praxiologia Motriu.

Finalment, però, és precisament aquest cop rupturista el que permet d'establir un bon equilibri. En efecte, la universitat constitueix el lloc on floreix l'excel·lència disciplinària, i per això la Praxiologia Motriu és ben acollida tan bon punt s'aporten proves en relació a la pertinència del seu punt de vista i de la seva vàlua científica. En definitiva, les anomenades Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport, com a unitat disciplinària, ja no tenen lloc a la universitat, atès que totes aquestes ciències anomenades fonamentals ja es troben reconegudes i tenen el seu propi departament o facultat establerts oficialment. Tanmateix, resta un lloc lliure que correspon a "la ciència de les activitats físiques i esportives", que és la via on la Praxiologia Motriu pot rebre una excel·lent acollida de la universitat.

On rau la pertinència i originalitat de la Praxiologia Motriu i quins són els mètodes utilitzats per aquesta disciplina per abordar les investigacions en el camp de l'acció motriu?

L'originalitat científica de la Praxiologia Motriu es troba sobretot en el seu objecte: l'acció motriu. Ben entès que moltes altres disciplines poden estudiar, si els interessa, les diferents activitats corporals, els jocs i els esports. En realitat, però, cada disciplina científica en interessar-se pel futbol no estudiarà el mateix fenomen, perquè cadascú investigarà aquells problemes que se centrin en el seu propi objecte d'estudi. El futbol que estudiï un fisiòleg o un biomecànic no se centrarà en els mateixos problemes que trobi en aquesta pràctica un psicòleg o un sociòleg. L'etnògraf percebrà altres problemes i l'economista s'interessarà per altres aspectes d'aquesta mateixa realitat. El praxiòleg s'interessarà probablement pels estudis realitzats per altres disciplines, però finalment elaborarà les seves pròpies anàlisis, tot ressaltant la seva pròpia pertinència, interessant-se pel seu propi objecte.

La creació de tota nova disciplina sempre sembla que topa amb algunes reticències fortes. Això, però, no és gens estrany. Tot al llarg d'aquestes darreres dècades, tot un seguit de noves ciències han anat imposant els seus punts de vista, que han modificat els plantejaments clàssics: l'ergonomia, la proxèmica, la psicolingüística, la semiòtica, la cinètica, l'etologia humana, la pragmàtica... No hem d'oblidar que la psicologia i la sociologia no van ser reconegudes oficialment per la universitat fins a la segona meitat del segle xx.

Pel que fa als mètodes d'investigació, la Praxiologia Motriu és susceptible de poder utilitzar tots els recursos metodològics que siguin factibles, tant qualitius com quantitius, en funció del tema i de l'objecte de la investigació: observació directa, experimentació, qüestionaris, entrevistes, modelització... Pot fer servir profitosament el mètode experimental o quasi experimental per dur a terme un tipus d'investigació en un context real on es desencadena l'acció (estudi sobre la dinàmica sociomotriu o sobre la transferència en l'aprenentatge). Pot recórrer també als recents mètodes estadístics i informàtics en el tractament de les dades (freqüències, correlacions, anàlisi factorial...).

Fins ara i de forma particular, la Praxiologia Motriu s'ha associat més a la modelització dels jocs i els esports sociomotors i a l'elaboració de plantilles d'observació. Ha destacat la xarxa d'interacció motriu i els universals dels jocs i dels esports, tot interessant-se en el desplegament dels arbres de decisions pràxiques i dels ludogrames dels practicants. És el praxiòleg, però, qui decideix, perquè té llibertat per triar el mètode més escaient per desenvolupar el seu projecte.

Què pot aportar la Praxiologia Motriu en la formació actual dels futurs llicenciats en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport?

Aquesta formació varia molt en funció dels centres. Diverses universitats franceses ofereixen continguts de la Praxiologia Motriu en els seus ensenyaments, en el segon i tercer curs de la carrera, fins i tot, en algun cas, en el primer curs.

A Espanya, alguns centres estan més avançats que altres, perquè en alguns s'han creat laboratoris i centres d'investigació especialitzats i es defensen tesis doctorals que basen la seva fonamentació teòrica i metodològica en la Praxiologia Motriu (Andalusia, Catalunya, Canàries, Galícia i el País Basc).

En alguns UFR-STAPS francesos (INEFs o facultats en ciències de l'activitat física i l'esport a Espanya) han estat consultats els estudiants que han seguit ensenyaments basats en la Praxiologia Motriu i es mostren favorables a aquesta mena de continguts. Aquests estudiants diuen que volen aprofundir i ampliar llur formació en aquesta línia, cosa que encoratja els professors a perseverar en aquesta línia i a continuar enriquint-la.

La Praxiologia Motriu constitueix la columna vertebral en l'estudi de les activitats físiques i esportives, atès que el seu objecte és precisament analitzar i conèixer amb detall els trets de tota mena de pràctiques, qualssevol que siguin. Aquest objecte, que és l'eix de tota activitat corporal o de qualsevol tècnica esportiva, és justament l'acció motriu i la lògica interna que la identifica i la distingeix de les altres. Però és que, a més a més d'oferir una perspectiva unitària, permet d'identificar amb claredat el seu objecte d'estudi, entre un immens mosaic de peces existent en la constel·lació de les tècniques esportives i de les noves pràctiques corporals emergents.

Els continguts de la Praxiologia Motriu eviten que s'eixampli la ruptura, que existeix actualment, entre l'ensenyament teòric a les aules i les sessions pràctiques efectuades al pati o a l'estadi, un procés que els estudiants viuen de forma negativa. Cal que l'ensenyament teòric estigui relacionat directament amb les activitats físiques i les tècniques esportives, per tal com els principis teòrics tendeixen a facilitar els aprenentatges pràctics. En aquest sentit, esdevé estimulante constatar que l'ensenyament de la Praxiologia Motriu desencadena processos d'ensenyament i aprenentatge inèdits fins ara.

Les característiques de la lògica interna d'una pràctica determinada, junt amb els trets de la seva acció motriu, susciten determinismes nous, propietats impensables a priori, lleis específiques. L'univers de l'acció motriu no és una simple reproducció subsidiària d'allò que hom observa en l'àmbit del verb i l'escriptura. Els praxiòlegs han destacat relacions espacials originals i diferenciades als estudis tradicionals, l'especificitat d'un mitjà amb incertesa que no admet les formes usuals de realitzar comprovacions o les increïbles influències socioafectives provocades per les pràctiques motrius.

Fet i fet, els estudis basats en la Praxiologia Motriu, malgrat rebre moltíssimes crítiques, permeten als nous estudiants contemplar l'àmbit de les activitats físiques i esportives d'una forma molt més clara i innovadora.

Des de la perspectiva de la Praxiologia Motriu, les activitats físiques i esportives troben la legitimitat i pertinència necessària per avalar-ne i justificar-ne la presència a la universitat. Propiciant el desenvolupament de la ciència de l'acció motriu s'obre un camp d'estudi original que, tot aprofitant els estudis i treballs ja existents, enriqueix el corpus universitari amb una nova visió.

Ben entès que això no suposa que ens hàgim de privar de les aportacions de les disciplines clàssiques (biologia, psicologia, sociologia, història...) perquè continuen tenint un paper rellevant en la formació bàsica i generalista; el paper fonamental, però, per la seva especificitat i pertinència, li pertoca a l'acció motriu, perquè constitueix la unitat que configura un marc comprensible i comú a totes les activitats físiques i esportives, i a la Praxiologia Motriu, perquè constitueix la disciplina científica que es dedica al seu estudi.

Epíleg

Un cop més vam confirmar la generositat intel·lectual de Pierre Parlebas; l'entrevista ens aporta una munió de missatges, que conflueixen en la proclamació de la necessitat de ser actius, rigorosos, i si cal rupturistes, amb vells prejudicis, en transitar pels camins de la investigació i l'aplicació de les pràctiques físiques i esportives.

El nostre terreny disciplinari necessita un radical i profund canvi de paradigma, perquè ara es troba recolzat ortopèdicament en altres ciències i disciplines, útils i necessàries per completar el coneixement sobre l'univers de les pràctiques motrius, mancat d'especificitat i abusivament dispers.

Ens cal dotar-nos d'un tipus de coneixement pràctic que ens informi amb claredat del sentit (funció) i operativitat (mena d'eficàcia) que s'aconsegueix en aplicar els diferents exercicis i situacions motrius, que fruit de la nostra experiència o del repertori tecnològic, plantejem o suggerim als nostres alumnes, atletes o clients de la motricitat. A més a més, cal saber amb anterioritat aquest coneixement de forma teòrica, per tal d'aconseguir de fer congruents i compatibles els nostres objectius professionals o pedagògics, amb els mitjans de què disposem per fer-ho, les distintes categories de la pràctica motriu.

Es tracta d'un coneixement molt bàsic, afirmaran emfàticament els saberuts de torn, però que continua absent de les aules, de les pistes, dels pavellons esportius, dels laboratoris. Per què serveix mostrar-nos tan erudits en història, sociologia, psicologia, fisiologia o biomecànica, si continuem desconeixent les beceroles de la nostra neonata disciplina?

La Praxiologia Motriu, allò que ha estat construït fins avui dia d'aquesta disciplina en procés d'elaboració, constitueix el tronc comú on han de trobar suport les anomenades Ciències de l'Activitat Física i l'Esport, els fonaments específics dels nostres estudis, els coneixements que fan original, necessària i rendible socialment la nostra llicenciatura. La granota no ho té fàcil per canviar de direcció quan ja ha fet la primera embranzida del salt, però aquest repte tan difícil val la pena de debò. Gràcies, Pierre, per mostrar-nos amb tanta perseverança i claredat el camí; gràcies per estimular-nos a emprendre aquest viatge, tot conjugant amb coherència i pertinència, el verb caminar.